

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΠΟΙΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ, ΤΗΣ
ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΟΣ

Σεβασμιώτατε καί πολύτιμε ἀδελφέ καί φίλε ἄγιε Σεβαστείας κύριε Δημήτριε,
ἐκπρόσωπε τῆς Μητρός μας Ἐκκλησίας καί τῆς Α.Θ.Παναγιότητος, τοῦ
Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου,

Σεβασμιώτατε καί προσφιλέστατε ἀδελφέ ἄγιε Δημητράδος καί Άλμυροῦ
κύριε Ἰγνάτιε,

Σεβασμιώτατοι ἄγιοι ἀδελφοί, ἡ οἰκουμενικὴ Μητρός Βαρθολομαίου
Σεβαστέ μου Γέροντα π. Βασίλειε,

Ἐλλογιμώτατε καί φίλτατε κύριε Γιανναρᾶ,

Πατέρες, ἀδελφοί, Ὀσιώτατοι μοναχοί καί μοναχές, ἐκλεκτοί ἀδελφοί καί
ἀδελφαί, οἱ μετέχοντες τῆς Ἱερᾶς ἐκδηλώσεως ταύτης μνήμης καί τιμῆς,

«Μέγας θησαυρός ἡ εὐχαριστία, μέγας πλοῦτος, ἀνάλωτον ἀγαθόν,
ὅπλον ἰσχυρόν» λεγει ὁ Ἱερός Χρυσόστομος. Περί εὐχαριστίας, λοιπόν,
πρωτίστως καί κυρίως ὁ λόγος.

Βεβαίως, πρέπει ἔξ ἀρχῆς νά ὅμολογήσω ὅτι, μετά τά ὅσα ἡκούσθησαν
ἀπόψε, εύρισκομαι ἀσφαλῶς εἰς μειονεκτικήν θέσιν ἐνώπιον τῆς ἀγάπης
σας. Τά ὅσα ἀπό βιωματικῆς καρδίας ἐλέχθησαν ὑπό τῶν προλαλησάντων,
λόγια γγώσεως, σεβασμοῦ καί ἀγάπης πρός τό σεπτόν πρόσωπον καί τό
λαμπτρόν ἔργον τοῦ ἐν Πατριάρχαις ἀοιδίμου Δημητρίου, ἀνταποκρίνονται
πλήρως εἰς τόν σκοπόν καί τάς προσδοκίας τῆς ἀποψινῆς ἀγαπητικῆς
συνάξεώς μας. Θά ἔπρεπε λοιπόν νά περιορισθῶ ἀπλῶς εἰς ἕνα εὐχαριστῶ
καί νά σιωπήσω ἐμπρός εἰς τήν Ἱεράν καί φωτεινήν Προσωπικότητά του. Τί
θά ἡδυνάμην, ἄλλωστε, νά προσθέσω εἰς ὅσα ἐλέχθησαν ὑπό τοῦ βιώσαντος
κατ' ἀλήθειαν καί ἐμπειρικῶς τόν Πατριάρχην Δημήτριον, τοῦ παιδιόθεν
ἐκλεκτοῦ πνευματικοῦ του ἀναστήματος ἀδελφοῦ μου ἐν Χριστῷ,
συμπαραστάτου, συνοδίτου βίου καί συγκυρηναίου ἐπί τεσσαρακονταετίαν
ὅλην ἐν τῇ διακονίᾳ τῆς Μητρός Ἐκκλησίας ἀγίου Σεβαστείας; ἢ ὑπό τοῦ ἀπό
πολλῶν ἐτῶν πνευματικοῦ μου διδασκάλου καί συμβούλου Προηγουμένου
π. Βασιλείου Γοντικάκη, τοῦ ὥποίου ἡ κατά Χριστόν καθοδήγησις καί ἡ κατά

τελευταῖα ιδίᾳ ἔτη ἀληθῶς καταλυτική του συμπαράστασίς τοῦ ὑπῆρξαν ὁδοδείκτης καὶ ἀσφαλῆς ἄγκυρα καὶ κατεύθυνσις τῆς ζωῆς μου; Ἡ ὑπό τοῦ πολυτίμου ἐπὶ σειράν ἐτῶν συνεργοῦ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ διακονίᾳ σοφοῦ καὶ πολυπείρου Καθηγητοῦ κυρίου Χρήστου Γιανναρᾶ; Ἐπαναλαμβάνω, ὅτι ἵσως θά ἐπεβάλλετο σιωπή. Ἄς ἐπιτραπῇ ὅμως καὶ ὁ ἰδικός μου λόγος ἀπόψε, ἀπλῶς ὡς διά·λογος τοῦ ἀδελφοῦ Δημητρίου καὶ τῆς ταπεινότητός μου, καὶ κατ' ἐπέκτασιν ὅλων μας, μέ τόν μεγάλο ἀπόντα καὶ συγχρόνως μόνον παρόντα καὶ δεσπόζοντα καὶ ἐστιάτορα τῆς πνευματικῆς αὐτῆς πανδαισίας Πατριάρχη Δημήτριο.

Ἀπευθύνω, λοιπόν, τόν πρῶτον λόγον εύχαριστίας πρός τήν Μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ πρός τόν Παναγιώτατον Πατριάρχην μας κύριον Βαρθολομαῖον διά τήν τιμητικήν ἐκπροσώπησιν αὐτοῦ διά τοῦ πολυταλάντου ἀδελφοῦ ἀγίου Σεβαστείας κυρίου Δημητρίου. Ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος, ὁ ἀδελφός Δημήτριος, ἡ ἐλαχιστότης μου, καὶ πολλοί ἄλλοι ἀφανεῖς, κληρικοί καὶ λαϊκοί, προσπαθήσαμε νά συμπορευθοῦμε ὅλα τά χρόνια τῆς Πατριαρχίας Δημητρίου τοῦ Α' καὶ νά ὑπηρετήσουμε ὡς καθείς μας, «κατά τό μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ» τό μέγα τῆς εύσεβείας Μυστήριον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς ταπενοί διάκονοι τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου.

Ἐν συνεχείᾳ, τόν λόγον ἀπευθύνω πρός ὑμᾶς, Σεβασμιώτατε ἄγιε Δημητριάδος κύριε Ἰγνάτιε, διά νά σᾶς εύχαριστήσω ἐκ μέρους τῆς Μητρός Άγιας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἀλλά καὶ προσωπικῶς, διά τήν διοργάνωσιν τῆς παρούσης ἐκδηλώσεως καὶ διά τήν ἀβραμιαίαν φιλοξενίαν σας. Γνωστή τοῖς πᾶσι καὶ παλαιά εἶναι ἡ ἀπό τῆς Μητροπόλεως ταύτης ἐκφραζομένη ἀφοσίωσις πρός τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον, τούς Προκαθημένους αὐτοῦ, ἀλλά καὶ πρός ἡμᾶς τούς ἐν αὐτῷ διακονοῦντας, ἔξιδιασμένη τιμή καὶ ἀδελφική ἀγάπη. Υπενθυμίζω ἐνδεικτικῶς κατά τήν Ἱεράν αὐτήν στιγμήν ὅτι ἐν ὅψει τῆς Πατριαρχικῆς ἐπισκέψεως πρός τήν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος τό ἔτος 1987, ὁ προκάτοχος ὑμῶν μακαριστός ἐν Ἱεράρχαις Χριστόδουλος εἶχεν ἥδη ἐπιλέξει καὶ δημοσιεύσει εύστόχους χαρακτηρισμούς τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου: «Σήμερα, 13 Νοεμβρίου», ἔγραφεν, «ἔρχεται στήν Ἑλλάδα ὁ Πατριάρχης τῆς πονεμένης Ρωμηοσύνης», «ὁ Ἀγγελος τῆς Οἰκουμενικῆς Ὀρθοδοξίας», «ὁ Κυρηναῖος τῆς τυραγνισμένης φυλῆς μας», «καὶ θά τόν ὑποδεχθοῦμε σάν Πατέρα μας ἀκριβό καὶ τιμημένο» (Ιερά Πορεία, τομ. Α', σελ. 685).

Μέ τά ἕδια αἰσθήματα σεβασμοῦ, ἀγάπης καὶ τιμῆς τόν ὑποδέχθηκε τόν Πατριάρχη Δημήτριο καὶ ὅταν ἐπεσκέφθη τόν Βόλον κατά τήν Ἱεράν πορείαν του ἐξ Ἀγίου ὄρους πρός Μετέωρα. Ἡ πορεία ἐκείνη τῆς 28^{ης} Σεπτεμβρίου 1990 ὑπῆρξε **στάδιον** ἰσχυρῶν συγκινήσεων διά τόν Πατριάρχην καὶ πολλῶν εὐλογῶν διά τόν λαόν τῆς περιοχῆς. Ἰδίως διά τούς ἀπογόνους «τῆς πονεμένης Μικρασιατικῆς Ἰωνίας» (τόμ. Γ', σελ. 11). Ἐνθυμοῦμαι ζωηρῶς ὅσα συνέβησαν ὅταν ἡ Θαλαμηγός «Πάρις» προσήγγισε τήν προβλῆτα τοῦ λιμένος Βόλου καὶ ὅσα μοναδικά καὶ μεγαλειώδη, κατά κυριολεξίαν, ἡκολούθησαν, δηλωτικά τῆς πρός τήν Ἱεράν προσωπικότητα τοῦ Ἀρχιθύτου τῆς Ὁρθοδοξίας Πατριάρχου Δημητρίου ἀφοσιώσεως, τοῦ σεβασμοῦ, κυρίως ὅμως τῆς αὐθορμήτου ἀγάπης τοῦ Θεσσαλικοῦ λαοῦ πρός τό σεπτόν Πρόσωπόν του.

Ἐνθυμοῦμαι σάν χθές τό ἐπί τῇ περιστάσει συντεθέν τροπάριον τοῦ θεοπνεύστου ὑμνογράφου Ἅγιορείτου μοναχοῦ Γερασίμου Μικραγιαννανίτου, κατά τήν δοξολογίαν εἰς τόν ἐν Βόλῳ Ἱερόν Ναόν τῆς Θείας Μεταμορφώσεως: «Τόν Πρωτοστάτην τῆς σεπτῆς Ἐκκλησίας καὶ Ὁρθοδόξων Προκαθήμενον πάντων καὶ Ἀρχηγόν τοῦ Γένους θεοδώρητον Κωνσταντινούπολεως τόν Ποιμένα, Οἰκτίρμον, φύλαττε Δημήτριον, τόν ἡμῶν Πατριάρχην, ἵνα ὑμνῶμεν, Δέσποτα Χριστέ, τῆς εὔσπλαγχνίας τῆς Σῆς τήν χρηστότητα».

Μνημονεύω μέ συγκίνησι βαθειά τούς καρδιακούς τότε λόγους τοῦ προκατόχου σας, ἄγιε Δημητριάδος, Μητροπολίτου Χριστοδούλου: «... εἰς τό σεπτόν Πρόσωπόν Σας, τό ἀκτινοβολοῦν τήν γλυκύτητα τῆς ἀπλότητος καὶ τήν θερμότητα τῆς οἰκειότητος, ἀτενίζομεν διαχρονικῶς τόν μαρτυρικόν Γίγαντα τοῦ Φαναρίου, τόν ἀπό αἰώνων συντηροῦντα ἐν μέσῳ περιπετειῶν καὶ συμπληγάδων ἄσβεστον τήν λαμπάδα τῆς Πίστεως καὶ τό φῶς τῆς ἐνότητος τῶν ἀγίων Ὁρθοδόξων ἀνά τόν κόσμον Ἐκκλησιῶν».

Τά τῶν διαθέσεων καὶ πράξεων τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος ἔναντι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὅντα νωπά καὶ εὐρύτερον γνωστά, δέν χρήζουν ἀσφαλῶς ἴδιαιτέρας μνείας. Σᾶς εύχαριστοῦμεν ἀπλῶς, ὅλα τά πνευματικά παιδιά τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, ἐκ βάθους καρδίας.

Ἐπαναλαμβάνω, λοιπόν, τέλος, τίς καρδικές εύχαριστίες μου πάλιν καὶ πολλάκις πρός σᾶς, ἄγιε ἀδελφέ, τόν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ κ. Ἰγνάτιον, γιατί μᾶς φιλοξενεῖτε στήν Μητρόπολί σας καὶ ἐμεριμνήσατε διά τήν διοργάνωσιν τῆς παρούσης τελετῆς μέ τούς ἐκλεκτούς ὄμιλητάς, τόν πολυσέβαστόν μοι Γέροντα π. Βασίλειον Γοντικάκην

καί τόν φίλτατον Καθηγητήν κύριον Χρῆστον Γιανναρᾶν, τούς όποίους ἄπαξ ἔτι εύχαριστῷ εύγνωμόνως καί διά τήν εἰδικῆς βαρύτητος παρουσίαν τους καί διά τούς ἐμπνευσμένους λόγους αὐτῶν. Καθένας συνεισέφερε ἀνάλογα μέ τά χαρίσματα πού τόν κοσμοῦν, τήν γνῶσιν, τήν πείραν, τήν αἴσθησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν, μοναχικῶν καί κοινωνικῶν πραγμάτων πού ἔχει, ἐν συναρτήσει πρός τό ιερόν πρόσωπον τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου.

Αἱ εύχαριστίαι μου, ἀλλά καί ἡ ἴδιαιτέρα προσωπική εύγνωμοσύνη μου ἀπευθύνονται καί πρός τόν παρόντα Ἐντιμολογιώτατον Ἀρχοντα Μέγαν Πρωτέκδικον τῆς Μητρός Ἐκκλησίας καί φίλτατόν μοι κ. Ἀλέξανδρον Μπακατσέλον, Πρόεδρον τοῦ Μεγάρου Μουσικῆς Θεσσαλονίκης, εύφήμως γνωστόν παγκοσμίως ἐπιχειρηματίαν, καί τήν ἐρίτιμον πνευματικήν ἀδελφήν μου σύζυγόν του Εύγενεστάτην κυρίαν Τίμην, καί τούς πατρώζοντας φίλους υἱούς των Νικόλαον καί Γεώργιον, τούς καί ἐκδότας τοῦ τριτόμου πονήματός μου εύγνωμοσύνης «Ἡ Ιερά Πορεία Ἀγάπης, Εἰρήνης καί Ἐνότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου». Χωρίς τήν ἴδική των συνδρομή, τήν φιλόκαλον διάθεσι, τόν σεβασμόν των πρός τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον καί τήν ἀγάπην τοῦ πρός τό ταπεινό μου πρόσωπο, δέν θά μποροῦσε νά λάβῃ σάρκα καί ὅστα τό ὅλο αὐτό σημαντικό, ἃς ἐπιτραπῇ ἡ ἔκφρασις, διορθόδοξο καί διεκκλησιαστικό ἔργο, εἰς τό ὅποῖον ἀποτυπώνεται ἡ προσωπικότης τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, τοῦ αύθεντικοῦ αὐτοῦ κατά τούς ἑσχάτους καιρούς ἔκφραστοῦ τοῦ πνεύματος τοῦ Φαναρίου.

Εύχαριστῷ, Ἀρχων μου, καί ως εῦ παθῶν καί ἐπί χάριτι.

Θά μοῦ ἐπιτρέψῃ ἡ ἀγάπη σας, τέλος, ἴδιαιτερες προσωπικές καρδιακές εύχαριστίες νά ἀπευθύνω εἰς τόν ἐκλεκτόν ἀδελφόν ἐν Χριστῷ Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Σεβαστείας κ. Δημήτριον, ὁ ὄποῖος ὅχι μόνον φέρει τό ὄνομα τοῦ Γέροντός του, ἀλλά εἶναι καί τό μοναδικόν καί κατ' ἔξοχήν πνευματικόν ἀνάστημα τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου. Ὁ ἀδελφός Δημήτριος ἔγνώρισε ὅσον ούδεις ἄλλος τό ἐσωτερικόν βάθος καί τόν πλοῦτον τῆς καρδίας τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου, πολύ πρίν ἀναδειχθῇ στήν μεγάλη καί τιμητική αὐτή θέσι, ἔζησε μοναδικές ἐμπειρίες κοντά του, ἡγάπα ἀνιδιοτελῶς καί ἐν ἀφελότητι καρδίας τόν Πατριάρχη καί ἡγαπᾶτο στοργικῶς ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ Μητροπολίτης Σεβαστείας Δημήτριος, μαζί μέ τήν ἄλλη στηρικτική του συμπαράστασι κατά τήν διάρκεια τῆς προετοιμασίας τῆς παρουσιαζομένης ἀπόψε εἰς τό εύρυ κοινό ἐργασίας αὐτῆς, μοῦ διέθεσε καί ὅλο τό προσωπικό του ἀρχεῖο, διά νά γίνη αὐτή ἡ ἐκδοσις πληρεστέρα κατά

πίστη

τό άνθρωπίνως δυνατόν, δέν μου στέρησε δέ καὶ τίς πολύτιμες γνώσεις καὶ ύποδείξεις του, ὥστε ὁ Πατριάρχης Δημήτριος νά παρουσιασθῇ οἶος ὑπῆρξε, δηλαδή ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ. Τοῦ ὀφείλω πραγματικά ὀλόθερμες εὔχαριστίες καὶ εὐγνωμοσύνη.

Ἡ ὁμιλία μου αύτή εἶναι ἐπισφραγιστήριος μιᾶς φωτεινῆς προσωπικότητος, ἀλλά καὶ μιᾶς ἐποχῆς. Δι' αὐτό καὶ δέν θά ἡθελα νά περιορισθῇ ἀπλῶς σέ μία καταληκτήρια εὐχαριστιακή ὅμιλία, ἀλλά νά εἶναι μιά καθολική ἔκτιμησις ὥχι μόνον του προσώπου του Πατριάρχου Δημητρίου, αλλά καὶ τῆς ἴδικῆς του ἐποχῆς!

Θά προσπαθήσω, λοιπόν, ώς ὀφειλετική τιμητική μνήμη, νά τήν σκιαγραφήσω ἐμπειρικά καὶ βιωματικά, ἐν ἐτέρᾳ μορφῇ, μέ ἀτυχεῖς ἀσφαλῶς ἄνθρωπίνους παραλληλισμούς, παραδειγματιζόμενος καὶ φωτιζόμενος καὶ ἐν προκειμένῳ ἀπό τήν Ὁρθόδοξην Πατερική Θεολογία μας, ἀλλά καὶ ἀπό τίς λίαν ἐπίκαιρες, ἀξιολογικές καὶ ἀποκαλυπτικές σκιαγραφήσεις τοῦ ἀδελφοῦ ἀγίου Σεβαστείας, πού τίς ἔξέδωσε πρόσφατα σέ εἰδικό τεῦχος, μέ ἐπίκαιρο παράρτημα ὀπτικῆς μνήμης.

Ἡ ἀποψινή ἐκδήλωσις, λοιπόν, λαμβάνουσα ἀφορμή τήν ἕκδοσι τοῦ τριτόμου ἔργου, ἀναφέρεται καὶ ἀφιερώνεται εἰς τὸν Πατριάρχη τοῦ Γένους Δημήτριο, ἀντάξιο καὶ ισάξιο μεγάλων Πατριαρχῶν, ὁ ὥποιος ἀνέδειξε, πρός τοῖς ἄλλοις, κυρίως τό μεγαλεῖον τῆς ταπεινώσεως. Ούδείς μποροῦσε νά φαντασθῇ ὅτι ὁ πρᾶος καὶ ἄγνωστος καὶ ἀσημος Μητροπολίτης Ἰμβρου καὶ Τενέδου Δημήτριος, ὁ ὥποιος μόλις εἶχεν ἐκλεγῆ εἰς τὴν Μητρόπολιν αὐτήν, θά ἡδύνατο νά διαιωνίσῃ τό μεγαλεῖον καὶ τήν παγκόσμιον προβολήν τοῦ προκατόχου του Πατριάρχου Αθηναγόρα, τοῦ ἀσκητικοῦ μέν, κοσμογυρισμένου καὶ ύψηλοτάτου στόν νοῦ σμως, τοῦ διακονήσαντος καρποφόρως τήν ὄμογένειάν μας τῆς Ἀμερικῆς

Αύτό ἀκριβῶς εἶναι γεγονός, τό ὅποιο θαυμάζουμε καὶ διαπιστώνουμε ὅτι στήν πραγματικότητα ἐφαρμόστηκε ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ στόν Ἀπόστολο Παῦλο: «ἡ γάρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται» (Β' Κορ. 12, 9).

Τά γεγονότα τῆς ἐκλογῆς του εἰς τὸν Πατριαρχικό θρόνο εἶναι γνωστά. Οὔτε τό ἐπιδίωξε, οὔτε τό ἐφαντάσθη. Ο Θεός ἐπέβλεψε ἐπί τήν ταπεινώσιν του. Καὶ ὅταν ἀπεκλείσθη ἡ δυνατότης ὑποψηφιότητος διά τήν ἐκλογήν ἐνός τῶν «δοκούντων στύλων εἶναι τῆς Ἐκκλησίας», θείᾳ βουλῇ ὁ

μακαριστός Γέροντας Χαλκηδόνος Μελίτων προέτεινε τήν ύποψηφιότητα τοῦ τότε Μητροπολίτου Ἰμβρου καὶ Τενέδου Δημητρίου. Καὶ ἔξελέγη καὶ ἀνῆλθε στὸν πανίερο Θρόνο τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου. Καὶ διῆλθε διάφορα στάδια, οὐδέποτε ἐπίστευσε ὅτι ἔγινε Πατριάρχης, ἀρνήθηκε στήν ἀρχή τήν προβολή καὶ ἐδειλίασε πρό τῆς φρικτῆς εὐθύνης. Τελικῶς ἐδέχθη τήν διακονίαν μὲν ταπείνωσιν καὶ ὑπακοήν εἰς τήν Ἐκκλησίαν, καὶ μόνον ὅταν ὁ Χαλκηδόνος Μελίτων τοῦ ὑπενθύμισε ὅτι τήν ^{8^η} Αύγουστου 1964, ἡμέραν τῆς εἰς ἐπίσκοπον χειροτονίας του (τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου), τοῦ εἶχε πῆ ὁ Ἐλαίας Δημήτριος: «Γέροντα, ἡ ζωὴ μου σᾶς ἀνήκῃ». Καὶ τήν στιγμή ἐκείνη τῆς **κρίσεως** «τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου», δηλαδή, τό ἐσπέρας τῆς 15^{ης} Ιουλίου 1972, ὁ Γέροντας Μελίτων τοῦ τό υπενθύμισε καὶ τοῦ «ἔζητησε τήν ζωὴ του», διὰ νά τεθῇ ἐπὶ τήν Λυχνίαν καὶ νά διακονήσῃ «μίαν ἀνάγκην», ἐκεῖνος, ὁ κατά κόσμον «ἀτάλαντος» καὶ «ἀπροσοντοῦχος», «ο παπᾶ Δημήτρης τοῦ Φερίκιοι», ἀνῆλθε ἐν τρόμῳ καὶ φόβῳ ἐπὶ τόν Θρόνον τόν **ύψηλόν**, φαίνων ὡς ἀληθῶς πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ, κατά τά 19 χρόνια τῆς Πατριαρχίας του. Μνημεῖο ἐκκλησιαστικοῦ ἥθους καὶ φρονήματος καὶ προφητικῆς διοράσεως ὑπῆρξεν ὁ ἐνθρονιστήριός του λόγος, ἴστορικός γιά τήν εἰλικρίνεια, τήν ἀπλότητα, τήν ταπείνωση καὶ τήν γενναιότητα.

Πολύτιμοι συμπαραστάτες του σέ ὅλη τήν Πατριαρχία του, ἀπό τήν ἀρχή μέχρι τό τέλος της, ἥταν οἱ Γέροντες πεπειράμένοι καὶ συνετοί Ἀρχιερεῖς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, οἱ ὅποιοι ἀπένειμαν σεβασμό, ἀγάπη καὶ στήριξι στόν νεοεκλεγέντα Πατριάρχη καὶ τοῦ προσέφεραν ἀμέριστη συνοδική βοήθεια. Πρέπει νά τονισθῇ ἡ σημαντική βοήθεια πού προσέφερε ὁ τότε Διευθυντής τοῦ Ἱδιαιτέρου Πατριαρχικοῦ Γραφείου Μητροπολίτης Φιλαδελφείας Βαρθολομαῖος καὶ νῦν Οἰκουμενικός μας Πατριάρχης, καὶ ἃς ἐπιτραπῇ νά προστεθῇ καὶ ἡ ἐν ὑπευθυνότητι, συνέσει καὶ ἀποδοτικότητι συμβολή τότε καὶ ἀργότερα καὶ τοῦ ἀδελφοῦ Σεβαστείας Δημητρίου, ἀπό τῶν ἐπικαίρων θέσεων τοῦ **Τριτεύογτος** καὶ Δευτερεύοντος καὶ τοῦ Μεγάλου Ἀρχιδιακόνου, ὁ ὅποιος, μᾶς ἐσκιαγράφησε τόσον εὔγλωττα τόν Γέροντά του καὶ ἀπόψε, ἀλλά καὶ σέ προλαβόντα τέσσαρα ἐκτενῆ βιωματικά, προσωπικῆς ἐμπειρίας, καὶ συγκινησιασκά φορτισμένα ἄρθρα του, ὡς ἀνεφέρθη καὶ ἀνωτέρω.

“Οσοι γεννηθήκαμε, ἀνατραφήκαμε καὶ ἀναπτυχθήκαμε ἐκκλησιαστικά στήν Πόλι καὶ τά περίχωρά της, γνωρίσαμε τόν μακαριστό Πατριάρχη Δημήτριο ἀπό διάκονο, Πρεσβύτερο, Ἐπίσκοπο, Μητροπολίτη καὶ μετέπειτα Πατριάρχη. Όμοιογοῦμε ὅτι ἔμεινε μέχρι τέλους αὐτός πού ἥταν πάντοτε, ταπεινός, ἀπλός, εὐάισθητος, τρυφερός, αύθεντικός, ἐκκλησιαστικός. Δέν τόν ἡλοίωσε ἔστω καὶ κατ’ ἐλάχιστο ἡ αἴγλη τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, οὐδέποτε ἐκαυχήθη καὶ ὑπερήρθη. Ή Πατριαρχική ἀξία τοῦ ἐνέπνευσε καὶ τοῦ μετέδωσε τήν θεολογίαν τοῦ Σταυροῦ. Οὐδέποτε τόν συνεπῆρε ἡ τιμή τοῦ Πρώτου στόν Ὀρθόδοξο κόσμο. Συμπεριφερόταν

ταπεινά καιί ἀπλά στόν μεγαλύτερο στήν ἡλικία καιί στόν μικρότερο, στόν κοσμικό ἄρχοντα καιί στόν ταπεινό, στόν μεγιστάνα τοῦ πλούτου καιί στόν πένητα, στούς ὑψηλούς στήν διάνοια καιί στά καρδιακά καιί ἀθῶα νήπια. Ήταν ταπεινός καιί ταπεινώτερος ὅλων, ἀλλά καιί πραγματικά δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Χριστοῦ, χωρίς ὅμως νά ἀπεκδύεται τῶν κανονικῶν εὔθυνῶν τοῦ Πρώτου στό συνοδικό σύστημα διοικήσεως τῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καιί διαχειρίσεως τῶν διορθοδόξων ὑποθέσεων. Κυκλοφοροῦσε χωρίς τά διάσημα τοῦ Πατριαρχικοῦ καιί τοῦ Ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος, μέ τό «μέλαν τριβώνιον» μόνον. Ἐνθυμοῦμαι καιί ἀπόψε ἔνα χαρακτηριστικό περιστατικό. Ἀναχωρεῖ ὁ Πατριάρχης ἀπό τά Πατριαρχεῖα, μετά τόν ἐσπερινόν. Τόν συνοδεύω. Μέ πλησιάζει, ἐμπρός στήν κλειστή Πύλη, κάποια νεαρά μαθήτρια ἔξ Έλλάδος. Θέλει νά ζητήσῃ τήν εὐχήν τοῦ Πατριάρχου διά νά ἐπιτύχῃ είς τάς ἔξετάσεις εἰσαγωγῆς της είς τό Πανεπιστήμιον. Τῆς τόν ὑποδεικνύω. Αντιδρᾶ αύθορμήτως: «πάτερ μή με κοροϊδεύετε! Καιί ὁ ἀπλός παπᾶς-Πατριάρχης γυρνᾷ καιί τήν εύλογεῖ καιί τῆς εύχεται «θά ἐπιτύχης»!

Στό πρόσωπό τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου διέκρινε κανείς τό «βασίλειον ἱεράτευμα», κατά τήν Α' Καθολικήν Ἐπιστολήν του Ἀποστόλου Πέτρου, τήν μοναχική, θά μποροῦσε νά πῇ κανείς ἀγιορείτικη βιοτή,-ὅπως ὅταν προσευχόταν γονατιστός στό Ἀξιο Ἐστι στόν Μητροπολιτικό Ναό τῶν Ἀθηνῶν στίς 13 Νοεμβρίου 1987, καιί ὅπως στήν πύλη τῶν Ἰβήρων πρός τήν πυλωρό της Παναγία τήν Πορταΐτισσα, στίς 26 Σεπτεμβρίου τοῦ 1990-, ἀλλά καιί τήν κατά Χριστόν μαρτυρική του Ἀρχιερωσύνη καιί Πατριαρχία. "Ολα αύτά ἥταν ἀρμονικῶς συνδεδεμένα στή ζωή καιί τό ἥθος του, χωρίς τυμπανοκρουσίες, ταπεινοσχημίες, ρητορεῖες καιί κομπορρημοσύνες.

"Ολα αύτά ἀνεδίδοντο καιί διεχέοντο ἀπό τήν προσωπικότητά του, εἴτε φοροῦσε τά μαῦρα ρᾶσα στήν καθημερινή του ζωή, εἴτε ἐνδυόταν τά βαρύτιμα Πατριαρχικά ἄμφια στήν θεία Λειτουργία, εἴτε εἰσερχόταν σέ κοσμικούς χώρους, ἀφοῦ προηγουμένως ἔζησε καιί ώς Πατριάρχης στήν ἀφάνεια, εἴτε προσευχόταν ταπεινά στό παρεκκλῆσι τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἶκου, εἴτε ἀκόμη ἐπευφημεῖτο ἀπό πλήθη λαοῦ. Αύτός παρέμεινε ἴδιος, χωρίς νά παρασύρεται ἀπό τούς ἔξωτερικούς περισπασμούς, εἴτε ἀρνητικούς, εἴτε θετικούς. Ό Πατριάρχης Δημήτριος ἥταν ὁ «ἐν «έτερᾳ μορφῇ» Πατριάρχης. Ήταν ἡ Μορφή, πού ἀπεδείκνυε ὅτι δέν ἀνυψώνουν τόν Κληρικό, οίουδήτινος βαθμοῦ, τά οίασδήποτε μορφῆς καιί ἀξίας ἐπιθέματα, ἀλλά ἡ ἐσωτερική δύναμις τῆς ἰδίας, τῆς προσωπικῆς ὑποστάσεως. Τά ἐπιθέματα, ἄλλωστε, εἴτε εἶναι μεγαλοπρεπεῖς στολαί, εἴτε λαμπράί ἐορταστικά ἐκδηλώσεις, εἴτε βαρύγδουποι βερμπαλιστικοί λόγοι, ἐν τέλει «ξεγυμνώνουν» τόν κούφιο καιί ἐπιπόλαιο ἄνθρωπο, τόν εύτελίζουν, ἐνώ τό ταπεινό καιί εύλογημένο πρόσωπο εἶναι ἐκεῖνο τό ὄποιον δίδει ἀξία καιί είς τά ἐπιθέματα, ἀκριβῶς διότι τότε καιί αὐτά χάνονται, ὅσο μεγαλόπρεπα κι ἄν εἶναι, κάτω ἀπό τήν φωτεινότητα τοῦ Προσώπου. Ἰσχύει πλήρως στήν περίπτωσι τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου ὁ λόγος τοῦ Ἀποστόλου

Παύλου ὅτι ὁ Θεός ἐπιλέγει τά φαινομενικῶς «μή ὄντα, ἵνα τά ὄντα καταργήσῃ, ὅπως μή καυχήσηται πᾶσα σάρξ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ» (Α' Κορ. 1, 29-30).

Ἐνθυμοῦμαι, σάν τώρα, ὀλίγον πρίν τελειώσει τήν ἐπίγεια ζωή του, μεταξύ τῶν ἄλλων, τήν ἔξῆς ἀπλῆ καὶ εὔγλωττη παρακαταθήκη, πού ἄφησε στὸν ἀδελφό Δημήτριο καὶ στήν ταπεινότητά μου: «Δέν ἐπιθυμῶ νά μέ γράψῃ ἡ ἴστορία ὅταν πεθάνω. Οὕτε νά μέ θυμοῦνται οἱ ἄνθρωποι. Τό μόνο πού θέλω εἶναι νά ζεῖ τό Φανάρι, γιά νά ζωντανεύῃ τήν ἀκοίμητη συνείδησι τοῦ Γένους».

Ἡ ἴστορία δέν ἐγγράφει εἰς τάς δέλτους της ἐκείνους πού ἐπιμελῶς αὐτοπροβάλοφνται, ἀλλά κυρίως τούς ταπεινούς, οἱ ὅποιοι ἀληθινά διηκόνησαν καὶ ἐπραγματοποίησαν μεγάλο ἔργο μέ ἀφανῆ τρόπο. **Άληθινός ἡγέτης** εἶναι ἐκεῖνος πού ἐπιλέγει ἀξίους συνεργάτας, τούς ὅποίους ἐμπνέει καὶ ἀγαπᾷ, ἀλλά καὶ οἱ ὅποιοι εἰς τήν συνέχεια τόν ἀγαποῦν καὶ τόν συνδράμουν ἐκ τοῦ ἀφανοῦς. Ἀντίθετα, ἡγέται μέ μεγάλα προσόντα ταπεινώνονται ὑπό τῆς ἴστορίας, ὅταν δέν ἔχουν τό χάρισμα νά ἐπιλέγουν ἀξίους καὶ ἀνιδιοτελεῖς συνεργάτας, ἀλλά ἀνθρώπους πού διαγκωνίζονται σέ μικροσυμφέροντα καὶ σκοπιμότητες.

Ο Πατριάρχης Δημήτριος ἀγαποῦσε τούς συνεργούς του καὶ ἡγαπᾶτο ὑπ' αὐτῶν, ἀπέδιδε τήν τιμήν σέ ὅσους θυσιάζονταν καθημερινά στήν κενωτική διακονία τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου καὶ δεχόταν τόν σεβασμό ἀπό αὐτούς. Δι' αὐτό καὶ ὑπῆρξε ἀληθινός **ἐκκλησιαστικός καὶ πνευματικός ἡγέτης**.

Πρέπει νά σημειωθῇ ὅτι ἡ ἄποψις τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου ὅτι δέν ἥθελε νά τόν μνημονεύσῃ ἡ ἴστορία καὶ νά τόν θυμοῦνται οἱ ἄνθρωποι, διά νά προσδίδεται ὅλη ἡ τιμή στό Φανάρι, ἀποτελεῖ συνάρτησι τοῦ ὅτι εἶχε ταυτισθῆ ἀπολύτως μέ τήν συνείδησι, τό ἐκκλησιαστικόν ἥθος καὶ τήν κενωτική ἀτμόσφαιρα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Ἡσθάνετο ὅτι ὅτι εἶχε ἥταν **δῶρα τοῦ Θεοῦ**, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Φαναρίου, καὶ ὅτι δέν εἶχε ἀπολύτως τίποτε δικό του. Θεοῦ τό δῶρον, ἐπανελάμβανε συχνά.

Ο ἀποδιδόμενος καὶ ἀπόψε εἰς τόν Πατριάρχην Δημήτριον χαρακτηρισμός εἶναι ἐκεῖνος τοῦ **Ποιμένος**. Καὶ ὅχι τυχαίως! Γνωρίζομεν οἱ πάντες, ὅτι ποιμένας θέλει κατά πρῶτον λόγον ὁ Κύριος τῆς Ἐκκλησίας τούς λαμβάνοντας τήν Χάριν τῆς Ἱερωσύνης. Καὶ γνωστόν τοῖς πᾶσι τυγχάνει, ὅτι δέν ἥτο ἄπειρος ποιμαντικῆς διακονίας ὁ Πατριάρχης Δημήτριος, ὅταν, χωρίς νά τό ἐπιδιώξῃ, οὕτε νά τό ἀναμένῃ, προήχθη θείᾳ βουλήσει εἰς τόν ὕπατον τῆς Ὁρθοδοξίας Θρόνον. Ὑπῆρξε προηγουμένως **καλός ποιμήν**, ταπεινός

διάκονος ταπεινῶν ἀνθρώπων τῆς Ἐδέσσης, τῆς Τεχεράνης, τῶν Ταταούλων καὶ τοῦ Φερίκιοῦ τῆς Κπόλεως, τῆς Ἰμβρου καὶ τῆς Τενέδου, εἰς καιρούς πολλῶν δυστυχῶν καὶ πολυωδύνων ταπεινώσεων... Ὁ κατά σάρκα πατέρας μου Κωνσταντῖνος δέν λησμονεῖ τήν κατανυκτικώτερη Μεγάλη Ἐβδομάδα καὶ τό Πάσχα τοῦ 1944 πού ἔζησε στόν στρατῶνα τῆς Μελιτηνῆς, στά «τάγματα ἐργασίας», ὅταν ὁ ἀπλοῦς παπᾶ Δημήτρης-στρατιώτης κι' αὐτός, μέ τις ἰδική ἄδεια κατόπιν ἴδικῆς του πρωτοβουλίας, τελοῦσε μέσα σέ μιά ὑποτυπωδῶς διαρυθμισμένη σκηνή, τίς ιερές ἀκολουθίες γιά τούς 200 περίπου Ὀρθοδόξους ρωμηούς, ἔζησε μαζί τους τά ἴδια τους σταυρικά πάθη κατά τούς δυσκόλους ἔκεινους καιρούς, δέχθηκε τήν ἔξομολόγησί τους, τούς μετέλαβε τά ἄχραντα μυστήρια, καὶ ἔψαλε μαζί τους τό Χριστός Ἄνεστη....μέ ἔμφασι στό «ἐν τοῖς μνήμασι ζωήν χαρισάμενος»!

Φυσικόν κατά συνέπειαν ἐπακόλουθον ἥτο νά λειτουργήσῃ ἔκτοτε οὐχί ἔξουσιαστικῷ, ἀλλά ποιμαντικῷ φρονήματι ὡς **Πατριάρχης** τῆς ἀγάπης, τῆς εἱρήνης καὶ τῆς ἐνότητος. Αύτός ὑπῆρξεν ὅντως ὁ δικός του **«τρόπος»** ἐκκλησιαστικῆς ἡγεσίας. Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ ἐπραγματοποίησεν ὁ Πατριάρχης Δημήτριος τήν 19ετῆ Πορείαν του ἀθορύβως καὶ ταπεινῶς εἰς τήν ἔδραν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου κυρίως, καὶ ἐλαχίστως δι' ἀποστολικῆς περιοδείας ἀνά τόν κόσμον. Αύτῆς τῆς **ἀποστολικῆς ἔξοδου** τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου τήν διεξαγωγήν ηύλογήθημεν ὁ νῦν Πατριάρχης μας, ὁ ἀδελφός ἄγιος Σεβαστείας, καὶ ἡ ἐλαχιστότης μου νά παρακολουθήσωμεν καὶ νά διακονήσωμεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς. Διά τοῦτο ἐθεώρησα προσωπικόν μου χρέος καὶ εὐθύνην τήν καταγραφήν της, καθώς καίτης εύρυτέρας **Πατριαρχικῆς διακονίας** αύτοῦ, ἐκπληρῶν ὄφειλετικῶς τήν ἴδικήν του πρός τήν ἐλαχιστότητά μου ἐπιθυμίαν καὶ παρακαταθήκην. "Οχι διά νά τόν καταγράψῃ ἡ ίστορία ἀσφαλῶς. Άλλα διά νά καταγραφῇ μία ἐσταυρωμένη καὶ κενωτική προσφορά, ὡς φωτεινό παράδειγμα καὶ ὁδοδείκτης γιά ὅλους μας.

Ὁ Πατριάρχης κατά τήν πρός τάς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας καὶ πρός τούς «έκτός τῶν τειχῶν» τῆς Βασιλεούσης Πορείαν Του γίνεται δεκτός παντοῦ ὑπό τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡγεσίας, τοῦ λαοῦ, ὑπό τῆς κρατικῆς ἡγεσίας μετά λίαν συγκινητικῶν καὶ χαρακτηριστικῶν ἐπισήμων ἐκδηλώσεων.

Ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Παρθένιος ὄμολογεῖ: «Ζῶ τήν ἀπλότητά σας, ζῶ τήν ταπείνωσιν καὶ τήν σεμνότητά σας. Εἶναι ἀρετές ἄγιες.

Συμβολίζετε τό Γένος μας. Καί σηκώνετε καί βαστάζετε τό βάρος κληρονομίας 'Ορθοδόξου...».

'Ο Πρόεδρος τῶν ΗΠΑ Μπούς εἶχε πεῖ : «Σεῖς εἶσθε τό κερί που θά διώξει τό σκοτάδι».

«Ο Δημήτριος ἦταν μεγάλος ἐπειδή ἀγαποῦσε. Ἁταν μεγάλος ἐπειδή ἦταν ἄκακος καί ἀμνησίκακος. Ἁταν μεγάλος γιατί ἦταν ἀπλός. Ἁταν μεγάλος γιατί ἦταν ταπεινός καί ὅχι ταπεινοσχήμαν. Ἁταν μεγάλος ἐπειδή πίστευε στό Θεό. Ἁταν μεγάλος διότι ἐφάρμοζε πρῶτος ἐκεῖνος τά ὅσα ἔλεγε. Ἁταν μεγάλος διότι ἦταν ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, μέ ὅλη τήν σημασία τῆς λέξης, καί κατ' ἀκολουθίαν ἄνθρωπος τοῦ συνανθρώπου, γι' αὐτό εἶχε τή δύναμη νά συγχωρεῖ καί τούς ἔχθρούς του ἀκόμη. Καί φυσικά κι' ἐκείνους πού τόν πότισαν πίκρα καί τόν πόνεσαν πολύ.... » (βλ. Έθνικός Κήρυξ, 22 Οκτωβρίου 2013).

Θά ταίριαζε ἵσως στήν Πορείαν ἀγάπης, ειρήνης καί ἐνότητος τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, ὁ λόγος τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ πρός τήν σιωπηλή Παρθένο τῆς Ναζαρέτ: «Χαῖρε Κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετά Σοῦ», πού, φρονῶ, τοῦ συνάδει ἀπόλυτα, ἐκεῖνον πού ἥλθε στόν κόσμο τήν ἡμέρα τῶν Γενεθλίων τῆς Θεοτόκου (8 Σεπτεμβρίου 1914) καί τοῦ ὅποίου ἡ σπανία καί ἐντελῶς ἀνεπιτήδευτος λειτουργική ιεροπρέπεια, ἡ αἰσθητή καί ἀμέσως ἀντιληπτή ἀπροσποίητος σεμνότης καί ἡ βαθεῖα Ὁρθόδοξος πίστις του ἵσως θά ἡδύνατο νά τόν παρομοιασθῇ πρός τόν ἀπλοῦν ἐκεῖνον Ἀγιορείτην μοναχόν τοῦ μεταβυζαντινοῦ ἀνεκδότου, ὁ ὅποῖος εἰς τό παρεκκλῆσι τοῦ Ἀκαθίστου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἄγιου Γεωργίου Ζωγράφου συνήθιζε νά ψάλῃ ἐπτά φοράς τήν ἡμέρα τούς Χαιρετισμούς τῆς Παναγίας ἔμπροσθεν τῆς θαυματουργοῦ ιερᾶς εἰκόνος της. Καί ὅταν ἐτελείωνε τήν ἐβδόμη φορά τό τελευταῖο κοντάκιο τῶν Χαιρετισμῶν, μέ τήν προσφώνησι «Χαῖρε Νύμφη Άνυμφευτε», ἥκουε τήν γλυκυτάτην ἀντιφώνησιν τῆς Παναχράντου Παρθενομήτορος «Χαῖρε, καί εσύ μοναχέ κεχαριτωμένε, ὁ Κύριος μετά σοῦ».

'Ο Πατριάρχης Δημήτριος ὑπῆρξε μιά ἐκπληκτική προσωπικότης, πού προσδιόρισε καί ἐπισφράγισε τήν ἐκκλησιαστική ἀτμόσφαιρα τῆς μακραίωνος συνειδήσεως τοῦ Φαναρίου. Ἀπόψε ὅλοι μας ἔδω στόν Βόλο, ἐκπληρώνουμε δόφειλετικό χρέος πρός τήν τροφό καί Μητέρα Ἐκκλησία, πού τόν ἀνέδειξε καί τῆς ὅποίας καί ἐκεῖνος ἦταν λαμπρό καί ταπεινό τέκνο. Θά περιορισθῶ, λοιπόν, εἰς τήν ἀναφορά μέ 4 φράσεις τῆς διακονίας Δημητρίου

τοῦ Α', πού καταξιώνουν τό ἀπ' αἰώνων ἥθος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου εἰς ήμέρας «δόξης καὶ ἀτιμίας».

Άρχοντική ἀγάπη. Εἶναι γνωστόν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ προχέεται εἰς ὅλην τὴν κτίσιν. Κατά τὸν ἄγιο Διονύσιο τὸν Ἀρεοπαγίτη ἡ ἀγάπη, συνδέεται μὲν τὸν Θεό, ἀφοῦ ὁ Θεός εἶναι ἔρως καὶ ἐραστό καὶ ὡς ἔρως κινεῖται πρός τὸν ἄνθρωπο καὶ ὡς ἐραστό ἐλκύει πρός τὸν ἐαυτό Του τὰ δεκτικά τοῦ ἔρωτος. Τό ὅτι ὁ ἔρως κινεῖ καὶ κινεῖται δεικνύει ὅτι εἶναι δύναμις μεγαλειώδης. Ἡ θεία ἀγάπη, ὁ ἔρως τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἡ φυσική ἐνέργεια τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ ἡ ὅποια προχέεται εἰς τὴν κτίσιν, τὴν κυβερνᾶ, τὴν συντηρεῖ, τὴν ἀγιάζει. "Ἐτσι, ἡ ἀγάπη τοῦ ἄνθρωπου πρός τὸν Θεό, δέν ἀποτελεῖ ἔνδειξιν ἀδυναμίας προκειμένου νά ἐπανέλθῃ ἡ φύσει ἀθάνατος ψυχή «ἔνθα οὐκ ἔστι πόνος, οὐ λύπη, οὐ στεναγμός», ἐλευθερωμένη ἀπό τὸ φύσει θνητό σῶμα, ἀλλά διακρίνεται διά τὴν πληρότητα, δηλαδή εἶναι ἀγάπη ἀρχοντική.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ προσφέρεται πρός ὅλους, χωρίς διακρίσεις, καὶ ὁ καθένας μετέχει αὐτῆς τῆς ἀγάπης ἀναλόγως τῆς καταστάσεώς του. Τελικῶς, ὁ Θεός εἶναι ἡ «ἀρχοντική ἀγάπη», καὶ μία τοιαύτη ἀγάπη εἶναι σταυρός, κένωσις, αὐτοθυσία καὶ αὐτοπροσφορά, δέν διακρίνεται ὑπό τοῦ φόβου, τῆς ἀνασφαλείας καὶ τῆς φιλαυτίας, δέν διακατέχεται ὑπό ἐμπαθείας, ὑπό ἰδιοτελείας, διότι γνωρίζει νά προσφέρεται, νά θυσιάζεται, νά εύρισκεται εἰς τὴν κορυφή τῆς ἀντεστραμμένης πυραμίδος, -διά νά ἐνθυμηθῶ τὴν ὠραία εἰκόνα τοῦ Γέροντος Σωφρονίου Σαχάρωφ-, διότι γνωρίζει νά ἀγαπᾷ, κατά τὸ Ἅγιο Πορφύριο τὸν Καυσοκαλυβίτη, καὶ ἀναλαμβάνει τὴν **τραγωδία** ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Ο Πατριάρχης Δημήτριος εἶχε αὐτήν τὴν ἀρχοντική **ἀγάπη**, χωρίς νά ἐπιδιώκῃ ἔξουσίας καὶ τιμάς, χωρίς νά φοβᾶται τίς κρίσεις τῶν ἄλλων καὶ τά ζηλεύη τυχόν τά λάμποντα χαρίσματά των, χωρίς νά ὑπολογίζῃ τίς περιφρονήσεις τῶν δοκησισόφων τοῦ κόσμου. Ἀγαποῦσε ὅλους ἀρχοντικά, δηλαδή ἐσέβετο τὴν ἐλευθερίαν των καὶ τά ιδιαίτερα χαρίσματά των. Δέν ἀγαπᾷ κανείς ὅταν καταστρατηγῇ μεθοδευμένα τὴν ἐλευθερία τῶν ἄλλων καὶ ἐνεργῇ δικαιωματικά λόγῳ τῶν ἀπορρεουσῶν ἐκ τοῦ ἀξιώματός του ἔξουσιῶν, τό ὅποιο οὕτως ἡ ἄλλως εἶναι **ἐπίθεμα** τοῦ ὄντος, ἀποτέλεσμα πτωτικό, δερμάτινοι χιτῶνες τῆς φθορᾶς καὶ τῆς θνητότητας, μέ τὸν διψυῆ χαρακτῆρα, ἥτοι εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς πτώσεως, ἀλλά καὶ εὐλογία τοῦ Θεοῦ πρός ἔξισορρόπησιν τῶν πραγμάτων.

Αύτή τὴν **ἀρχοντική ἀγάπη** τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου διαπιστώναμε καὶ στήν καθημερινή μας ἀναστροφή, ἀλλά καὶ κατά τίς περιοδεῖες του. Ἀγαποῦσε πατρικά τούς πάντες, ἀλλά καὶ συμπεριφερόταν ὡς ἔνας ταπεινός ἄρχοντας. Δέν διακατεχόταν ἀπό φόβο, ἀλλά καὶ δέν διακρινόταν ἀπό ἀλαζονική συμπεριφορά. Ἐνεργοῦσε πάντοτε νηφάλια καὶ εἰρηνικά.

Σταυρική έξουσία. Κατά τό ύπόδειγμα τοῦ Χριστοῦ ἡ κάθε **έξουσία** εἶναι **διακονία, θυσία καὶ προσφορά,** εἶναι **ταπείνωσις.** Ὁ Χριστός τό ύπέδειξε εἰς τούς τρεῖς ἐπιστηθίους Μαθητάς Του, τόν Πέτρον, τόν Ιάκωβον καὶ τόν Ἰωάννην, λέγων: «οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἔθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν· οὐχ οὕτω δέ ἔσται ἐν ὑμῖν, ἀλλ' ὅς ἐάν θέλῃ γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος» (Μάρκ. 10, 42-43).

Ἡ **ταπείνωσις**, πού συνδέεται μέ τήν **κένωσιν**, εἶναι ἡ **ἀληθινή έξουσία**, πού ύπερβαίνει τόν **χρόνο** καὶ τόν **Θάνατο**, ἐνῶ ὅσοι ἐπιδιώκουν νά έξουσιάζουν μέ τήν δύναμι τῆς λογικῆς, τῶν χαρισμάτων καὶ τῶν ἐπιχειρημάτων των χάνουν τό ἔδαφος κάτω ἀπό τά πόδια των, δέν μποροῦν νά έξουσιάσουν οὕτε καὶ τούς έαυτούς των.

Κατά τόν ἀββᾶ Ἰσαάκ τόν Σῦρο ἡ **ταπείνωσις** εἶναι «**στολή τῆς Θεότητος**». Καὶ ἐρωτᾷ ὁ ἀββᾶς: «Ποία γάρ κτίσις οὐκ αἰδεῖται τήν θεωρίαν τοῦ ταπεινόφρονος;». Τόν ταπεινόφρονα ἄνθρωπο «ἄνθρωπος ποτέ οὐ μισεῖ, οὐ πλήπτει ἐν λόγῳ, οὐ καταφρονεῖ. Διότι γάρ ἀγαπᾷ αὐτόν ὁ ἔαυτοῦ Δεσπότης, ύπό πάντων ἀγαπᾶται. Ἀγαπᾷ τούς πάντας, καὶ οἱ πάντες ἀγαπῶσιν αὐτόν». Αύτή εἶναι ἡ ταπεινή ἀγάπη πού ἀποτελεῖ μεγάλην δύναμιν καὶ ἀνυψώνει ἐκεῖνον ὁ ὄποιος τήν ἔχει ἐνδυθῆ.

Ἡ ἀλήθεια αὐτή ἐκφράζεται καὶ μέ ἔνα σύγχρονον λόγον τοῦ Νίκου Γαβριήλ Πεντζίκη, ὡς «**γονιμότης τοῦ μηδενός**». "Οταν ὁ ἄνθρωπος φθάσῃ εἰς τό «μηδέν» –χωρίς αὐτό νά ἐννοηθῇ ύπαρξιακά, ὡς ὄντολογική ἀρχή δηλαδή– ὅταν **ταπεινωθῇ**, δηλαδή, τότε ἀναπτύσσονται μέσα του τεράστιαι δυνάμεις γονιμότητος καὶ δημιουργικότητος. "Οπως ἡ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου ἔγινε ἐκ τοῦ χοός, τοῦ χώματος, μέ τήν θεία δημιουργική ἐνέργεια, καὶ ὁ Θεός, εἰς τό σῶμα τό ὄποιον προῆλθε ἀπό τόν χοῦν, ἐνέπνευσε «πνοήν ζῶσαν», ἔτσι καὶ ὁ αὐτοθυσιαζόμενος καὶ αύτοταπεινούμενος «χοῦς», τό «μηδέν», γίνεται **ύλικόν** διά μίαν νέαν **πνευματικήν δημιουργίαν**.

Αύτό ύπέδειξεν ὁ Κύριος μας Ἰησοῦς ἐπί τοῦ Σταυροῦ εἰς τούς ἀνθρώπους, ὅταν ὁ τεταπεινωμένος, σταυρωμένος, πεθαμένος, κατά τήν ἀνθρώπινην φύσιν Του, «ἀπεκδυσάμενος τάς ἀρχάς καὶ έξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτούς ἐν αὐτῷ» (Κολ. 2, 15). Δι' αὐτό ἀπό τήν περιφρονητική ἐπιγραφή τῆς ἀνθρωπίνης έξουσίας, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Πιλάτου, ὁ ὄποιος μέ ἀλαζονεία ἔξέδωκε τό διάταγμα τῆς θανατικῆς καταδίκης τοῦ Θεοῦ, «Ιησοῦς Ναζωραῖος Βασιλεὺς Ἰουδαίων», καὶ ἡ ὄποια ἐγράφη περιφρονητικά σέ τριγλωσση ἐπιγραφή διά νά γίνη γνωστό εἰς τούς Ἰουδαίους, τούς "Ἐλληνας καὶ τούς Ρωμαίους, ὁ Χριστός ἀπέδειξε ὅτι εἶναι «ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης» ἐπί παγκοσμίου ἐπιπέδου, ἐν ούρανῷ καὶ ἐπί τῆς γῆς, ἀφοῦ «ὁ Θεός αὐτόν ύπερυψώσει καὶ ἔχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τό ύπέρ πᾶν ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ ὄνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ

έπουρανίων καί έπιγείων καί καταχθονίων, καί πᾶσα γλῶσσα
έξιμοιογήσηται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστός εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός» (Φιλ. 2,
9-11).

Ο ἄγιος Νικόλαος Καβάσιλας περιγράφει μέ καταπληκτικό τρόπο τήν
σταυρική αὐτή ἔξουσία τοῦ Χριστοῦ. Γράφει ὅτι ὁ Χριστός διά νά ἀσκήσῃ τήν
τελειοτέρα ἔξουσία, «τήν καθαρωτάτην ἀρχήν», ἐπενόησε τόν κατάλληλον
τρόπον διά νά τό ἐπιτύχῃ. Ο τρόπος ἦταν «**τρόπος παραδοξότατος**», διότι
ἐχρησιμοποίησεν ὁ Κύριος τά ἀντίθετα μέσα, ἐκείνων τά ὅποια
χρησιμοποιοῦν συνήθως οἱ ἀνθρώποι διά νά ἐπιτύχουν τήν κοσμικήν
ἔξουσίαν. Διά νά εἶναι ἀληθινός Δεσπότης «δούλου δέχεται φύσιν καί
διακονεῖ τοῖς δούλοις μέχρι σταυροῦ καί θανάτου καί οὕτω τάς ψυχάς τῶν
δούλων αἰρεῖ καί τήν θέλησιν ἀμέσως χειροῦται». Δηλαδή, ὁ Χριστός
ἀναλαμβάνει τήν ἔξουσία τοῦ Δεσπότου μέ τό νά γίνη δοῦλος, καί διακονεῖ
τούς δούλους μέχρι τόν σταυρό καί τόν θάνατό Του, καί δι' αὐτό οἱ ἀνθρώποι
βλέποντας τήν κενωτική καί θυσιαστική αὐτή ἀγάπη, ἀφ' ἐαυτῶν των Τοῦ
ἔδωσαν τήν ψυχή καί τήν θέλησί των. Ή **ἀγάπη** καί ἡ **ἐλευθερία** εἶναι
ἄρρητα συνδεδεμέναι μεταξύ των.

Διά τοῦ τρόπου αὐτοῦ ὁ Χριστός «τήν καθαράν καί ἀληθινήν
έβασίλευσεν βασιλείαν». Ο Χριστός ὅχι μόνον τότε, ἀλλά πάντοτε διά μέσου
τῶν αἰώνων, ἐκυβέρνησε καί κυβερνᾷ τόν κόσμο του «ἰλαρώτερον μέν
φίλων, ἀκριβέστερον δέ τυράννων, πατρός φιλοστοργότερον, μελῶν
συμφιέστερον, καρδίας ἀναγκαιότερον, οὐ φόβῳ κλίνων, οὐ μισθῷ
δουλούμενος, ἀλλά αὐτός ὃν δύναμις τῆς ἀρχῆς καί μόνος αὐτός ἐαυτῷ
συνάπτων τούς ἀρχομένους».

Αἱ εἰκόνες τοῦ Ἅγιου Νικολάου Καβάσιλα εἶναι καταπληκτικαί,
δηλαδή χρησιμοποιεῖ τάς εἰκόνας τῆς φιλίας, τῆς **πατρότητος**, τῆς **έξουσίας**,
τῆς **ἐνότητος** τοῦ σώματος μέ τήν καρδιά. Ο Χριστός φωτίζει καί κυβερνᾷ
τούς Χριστιανούς μέ περισσοτέραν ἰλαρότητα ἀπό τούς φίλους, μέ
περισσοτέραν δικαιοκρισίαν ἀπό τούς τυράννους, μέ περισσοτέραν
φιλοστοργία ἀπό τόν πατέρα, μέ μεγαλύτερον σύνδεσμον ἀπό αὐτόν πού
ἔχει ἡ καρδία μέ τό σῶμα. Δέν στηρίζει τήν ἔξουσία Του ὁ Κύριος εἰς τόν
φόβον καί τόν **μισθόν**, ἀλλά Αὔτός ὁ Ἰδιος εἶναι ἡ **δύναμις τῆς έξουσίας**, ἡ
όποια ἦνωσε τούς ἀνθρώπους μέ τόν Έαυτό Του.

Κατά συνέπειαν, ἀληθινή ἔξουσία ἀσκοῦν ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι, κατά τό
πρότυπον τοῦ Χριστοῦ, κυβερνοῦν μέ τήν ἐκουσία **κενωτική ἀγάπη** καί τήν
ἀγαπητική **ἐλευθερία**, αὐτοί οἱ ὅποιοι ἔχουν μέσα των τήν δύναμιν αὐτήν,
καί δέν τήν ἀσκοῦν ἔξωτερικά, οὕτε ἐπιβάλλονται μέ ἔξωτερικούς τρόπους,
μέ **κοσμικά ἐπιθέματα**. Ή **ἀληθινή έξουσία** ἀπορρέει ἀπό τήν
μεταμορφωμένη **ὕπαρξι** τοῦ ἀνθρώπου.

Ό Πατριάρχης Δημήτριος δέν έπεδίωξε τήν Πατριαρχική ἔξουσία, ἀλλά τοῦ ἐχαρίσθη ὑπό τοῦ Θεοῦ διά τῆς ψήφου τῶν πρεσβυτέρων του ἀδελφῶν Ἀρχιερέων. Ήταν διστακτικός, τήν ἀρνήθηκε παρακλητικά, ἀλλά τήν ἀνέλαβε μέν ὑπακοή καὶ δάκρυα στά μάτια καὶ τήν ἔξήσκησε μέν βαθειά ταπείνωσι. Καὶ ὅταν μετά ἀπό πολλά χρόνια Πατριαρχίας ἔξῆλθε ἀπό αὐτήν τήν τεταπεινωμένη καὶ κεκρυμμένη ζωὴ του καὶ ἥρχισε τήν πορεία του εἰς ὄλοκληρον τὸν Ὁρθόδοξον καὶ τὸν Χριστιανικὸν κόσμον, τότε ἔδειξε μιά ἔτερα μορφή, ὅπως ὁ Κύριος κατά τήν συνοδοποιρία πρός Ἐμμαούς, περιέφερε καὶ ἔδειξε τὸν ἀληθινό ἔαυτό του, τήν εὐπρέπεια τῆς κενωτικῆς ἔξουσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καὶ ὅντως ἐπληρώθη ὅλη ἡ οἰκουμένη ἐκ τῆς ὄσμῆς τοῦ εὐλογημένου μύρου του, ὅλοι ἐθαύμασαν –καὶ θαυμάζουν καὶ θαυμάζουμε– τὸν ἱλαρό καὶ ταπεινό Γέροντα τῆς Ὁρθοδοξίας. Ή σταυρική ἔξουσία του ἔγινε εὐώδες θυμίαμα, τό ὅποιο ἀρωμάτισε καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν Οἶκο, ὄλοκληρη τήν οἰκουμένη. **“Ολοι τὸν ὑπόδεχοντο καὶ τοῦ ὡμιλοῦσαν ὡς τὸν ἐσταυρωμένο καὶ ἀναστημένο ἄνθρωπο, ὡς τὸν ταπεινό καὶ ἔνδοξο Πατριάρχη.**

Σιωπῶσα παραίνεσις. Ή σιωπή εἶναι ἡ γλῶσσα τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, κατά τὸν ἀββᾶ Ἰσαάκ τὸν Σῦρο, εἶναι ἡ σωματική ἀλαλία τῶν ταπεινῶν, ἀλλά καὶ ἡ πολυλογία τῆς καρδίας, τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, εἶναι ὁ ὕμνος τῶν ἀγγέλων, ἀλλά καὶ τὸ ἐσχατολογικό ἀλληλούϊα τοῦ μελλοντικοῦ συλλειτούργου, τό ὅποιον περιγράφεται εἰς τὸ φρικτό Βιβλίο τῆς Ἀποκαλύψεως, εἶναι ἡ μέθεξις τοῦ ἀρραβώνος τῶν μελλοντικῶν γάμων.

Ο ἄγιος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, γράφει γιά τήν **Θεολογία**, ὅτι «καὶ πολλὴν τήν θεολογίαν εἶναι καὶ ἐλαχίστην, καὶ τὸ Εὐαγγέλιον πλατύ καὶ μέγα, καὶ αὐθις συντετμημένον». Καὶ προσθέτει, ὅτι ὁ Θεός πού εἶναι «ἡ ἀγαθή τῶν πάντων αἵτια» «καὶ πολύλογος ἐστιν καὶ βραχύλεκτος ἅμα καὶ ἄλογος». Ο Θεός εἶναι ὑπέρ λόγον καὶ νόησιν, διότι ὑπέρκειται ὅλων ὑπερουσίων καὶ ἀποκαλύπτεται μόνον εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι εἶναι κατάληλοι αὐτῆς τῆς ἀποκαλύψεως, ἀλλά καὶ πάλιν εἶναι κεκρυμμένο μυστήριο, ἀποκαλύπτεται κρυπτόμενος καὶ κρύπτεται φανερούμενος, εἶναι ὁ «ὑπέρφωτος γνόφος τῆς κρυφιομύστου σιγῆς».

“Ολοι ἔχουμε στήν ζωὴ μας κάποια πεῖρα ὅτι ὁ λόγος γεννᾶται ἐντός τῆς σιωπῆς. Ή σιωπή εἶναι μία ἀλαλή κραυγὴ εἰς αὐτούς οἱ ὅποιοι βιώνουν τήν νηφάλια μέθη τῆς θείας ἀγάπης. Ἐντός τῆς γονίμου καὶ εὐλάλου σιωπῆς ἐκφράζονται τά πλέον ἀκριβά λόγια, ἐντός τῆς ζωογόνου σιωπῆς ποάζεται ἡ μεγάλη καὶ ἡ μυστική ἀγάπη, ἡ ὅποια δέν πεθαίνει εἰς τούς βερμπαλισμούς καὶ εἰς τάς ἀνουσίας ἐπιφανειακάς πράξεις.

Ο λόγος καὶ ἡ σιωπή φαίνονται ὡς δύο ἀντιθετικαὶ καταστάσεις, συνδέονται ὅμως στενῶς μεταξύ των στόν ὥριμο καὶ πνευματικό ἄνθρωπο. Ο ἔξερχόμενος ἐκ τῆς σιωπῆς λόγος εἶναι πολύ δυνατός, σεισμικός, καὶ ἡ

σιωπή τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐνδιαθέτου λόγου τῆς καρδίας ἔχει ἰσχυράν, τήν ἰσχυροτέραν, δύναμιν.

Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, σκιαγραφῶν τὸν Μέγα Βασίλειο δίδει ὡρισμένα χαρακτηριστικά στοιχεῖα τῆς προσωπικότητός του, τά όποια προκαλοῦν ἔκπληξιν. Γράφει ὅτι εἰς αὐτόν «καὶ τὸ μειδίαμα πολλάκις ἔπαινος ἦν, καὶ τὸ σιωπᾶν παραίνεσις», ὥστε ἡ ὄλη παρουσία του ἦταν μιὰ **σιωπῶσα παραίνεσις**. Καὶ ἐν συνεχείᾳ γράφει ὅτι οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν τό ὅτι ὁ Μέγας Βασίλειος «μή στωμύλος τις ἦν, μηδὲ γελοιαστής (ἀστεῖος), καὶ ἀγοραῖος (κοινωνικός), μηδέ τοῖς πολλοῖς ἀρέσκων, ἐκ τοῦ πᾶσι πάντα γίνεσθαι, καὶ χαρίζεται». Παρά τό ὅτι ὁ Μέγας Βασίλειος πολλές φορές προετίμα τὴν σιωπή, ἐν τούτοις ἦταν «ἡδύς ἐν ταῖς συνουσίαις» (εὐχάριστος εἰς τὰς συναστροφάς), εἰς τό «διηγήσασθαι χαριέστατος», εἰς τό «σκῶψαι παιδευτικός». Δέν μετέβαλλε τὴν ἐπιτίμησιν εἰς θράσος-ἀγριότητα, οὕτε τὴν ἐπιείκειαν εἰς ἀτονίαν, ἀλλά ἔχρησμοποιεὶ καὶ τά δύο (ἐπιτίμησιν καὶ ἐπιείκειαν) μέ λόγον καὶ εἰς τὸν κατάλληλον καιρόν. Πάντοτε «έσσοφιζεν, ὑπήκουεν, ἐνουθέτει, πάντα ἦν αὐτῷ, σύμβουλος ἀγαθός, παραστάτης δεξιός». Ο Μέγας Βασίλειος προσέφερεν ἀγάπην καὶ ἐλάμβανεν ὡς ἀντάλλαγμα τὴν ἔξουσίαν, δηλαδή «τὴν εὔνοιαν εἰσφέρων, τὴν ἔξουσίαν ἀντελάμβανε».

Ο Πατριάρχης Δημήτριος, τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν, διέθετεν εἰς μικρότερον, βεβαίως, βαθμόν τά χαρίσματα αὐτά. Τά διέθετε ὅμως, κατά τό μέτρον καὶ πάλιν τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. Διέθετε τήν **εὐλαλον σιωπήν** ὡς φυσικόν καὶ ὡς ἐπίκτητον χάρισμα, καὶ ἀντιστέκετο εἰς τὸν ἀνούσιον πληθωρικόν λόγον. Μετέδιδεν εἰς τὸν συνομιλητήν του δι'ἐνός μυστικοῦ τρόπου πληθώραν λόγων, τοῦ μετέδιδε ἀκτίνας φωτός, αἱ ὅποιαι τὸν ἐφώτιζαν, καὶ ἔνα καταιγισμό ὑδάτων πολλῶν πού τὸν καθάριζαν ἀπό ποικίλας ρυπαρότητας.

Εἰς τάς περιοδείας του ἀνά τὴν οἰκουμένην, ἀσφαλῶς καὶ ὡμίλει ἀπευθύνων πάντοτε τὸν προσήκοντα σεμνό καὶ λιτό του λόγο. Ἀλλά ἐγνώριζε πολύ καλά ἐνίοτε νά ὄμιλῃ καὶ μέ τὴν γλῶσσα τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, μέ τὴν σιωπή του καὶ τὴν μυστική προσευχή καὶ τὴν ἀγάπη του. Αύτό καθήλωνε ἀγαπητικά καὶ τούς συνομιλητάς του καὶ ἐκείνους πού τὸν ἔβλεπαν. Γενικά, ἡ κάθε παρουσία του ἦταν **μία σιωπῶσα παραίνεσις**.

Στις, **Κατανύξεως Χαρμολύπη.** Ἡ λέξις **χαρμολύπη** εἶναι μία ὡραία μοναχική λέξις, ἡ ὅποια ἀποδίδει πολλά νοήματα. Τὴν χρησιμοποιεῖ ὁ συγγραφεύς τῆς Κλίμακος Ἅγιος ὁ Ἰωάννης ὁ Σιναϊτης. Συνιστᾶ: «Κατέχων κάτεχε τὴν μακαρίαν τῆς ὁσίας κατανύξεως χαρμολύπην, καὶ μή παύσῃ τῆς ἐν αὐτῇ ἐργασίας, ἄχρις οὗ μετάρσιον ἐκ τῶν ἐντεῦθεν καὶ καθαρόν τῷ Χριστῷ παραστήσῃ σε». Πρόκειται δι' ἔνα ὑγιές αἴσθημα καὶ βίωμα, μέ τό ὅποιο ὄμοιοῦται ἡ ἐσωτερική ἐργασία μέ τὴν ἔξωτερική λάμψι, καὶ συνδέεται ἡ δόξα τοῦ σταυροῦ μέ τὴν δόξα τῆς ἀναστάσεως. Χαρά ἄνευ λύπης εἶναι

στεῖρο καί ἄγονο συναισθημα, καί λύπη ἄνευ χαρᾶς εἶναι ἀπόγνωσις. Ἡ χαρμολύπη εἶναι τό βίωμα ἐνός ισορροπημένου ἀνθρώπου.

"Οταν ἔβλεπε κανείς τόν Πατριάρχη Δημήτριο, ἀλλά καί ὅταν τόν βλέπῃ καί σήμερα στίς φωτογραφίες, αἰσθάνεται ὅτι ἐντός τῆς καρδίας του ἐκυριάρχει **ἕνα πένθος**, τό διόπιστον θά ἡδύνατό τις νά τό χαρακτηρίση χαροποιόν, ἀπό τά βάσανα τῆς πονεμένης Ρωμηοσύνης, ἀλλά καί ἀπό τόν στεναγμό τῶν πονεμένων Ρωμηῶν. Ταυτοχρόνως, ὅμως, ἀπό τά πονεμένα ἐκφραστικά μάτια του ἔξηρχετο καί **μιά γλύκα**. Τά μάτια τοῦ Πατριάρχου ἥταν γλυκά, ἀλλά πονεμένα μάτια, πού εἴλκυαν τούς ἀνθρώπους καί τούς ἀλλοίωναν πνευματικά, τούς ἀφόπλιζαν. Συνέβαινε καί εἰς τήν περίπτωσίν του τό γραφέν που διά τόν Ἀλέξανδρο Παπαδιαμάντη: «κι ἀπό τά μάτια του ἔσταζε μιά γλύκα».

Στίς περιοδεῖες του ἀνά τόν κόσμο, πού μᾶς ἀξίωσε ὁ Θεός μαζί μέ τόν παρόντα καί ἀπόψε τότε Μέγα Ἀρχιδιάκονο Δημήτριο καί ἄλλους Ἱεράρχας καί κληρικούς, νά τόν συνοδεύσουμε, παρατηρούσαμε ὅτι ἥταν μιά **μετακινουμένη χαρμολύπη**, καί μέ τήν προσωπικότητά του, καί μέ τόν λόγο του, καί μέ τήν παρουσία του γλύκαινε τούς πονεμένους, ἔδιδε παρηγοριά εἰς τούς θλιψμένους, ἀλλά καί προσγείωνε τούς συναισθηματικά χαρούμενους, ὀδηγῶντας ἀθελά του ἵσως εἰς τήν χαρά πού προέρχεται ἀπό τόν ζωηφόρο Σταυρό τοῦ Χριστοῦ καί τόν πάμφωτο τάφο Του.

Ο Πατριάρχης Δημήτριος, ὅπως τόν γνωρίσαμε στήν Πόλι, στά Γραφεῖα, στήν διάρκεια τῶν καθημερινῶν μας συναντήσεων, στήν Πατριαρχική Τράπεζα, εἰς τάς κατ' ίδιαν συναντήσεις καί συζητήσεις μας, εἰς τάς Πατριαρχικάς Λειτουργίας καί χοροστασίας, ὑπῆρξεν ἡ **διαχρονική πεμπτουσία τοῦ Φαναρίου**, ἥταν ὁ **μεγάλος Γέροντας**, ὁ **Γέροντας τῆς πονεμένης καί ἐνδόξου Ρωμηοσύνης**, ἔνας **ταπεινός Πατριάρχης** πού ἀπέπνεε τό ἄρωμα τῆς ζωῆς, τό βίωμα ὅλων τῶν Ρωμηῶν, οἱ διόποιοι γνωρίζουν πῶς νά ἀγαποῦν καί νά τιμοῦν, πῶς νά διοικοῦν καί νά ποιμαίνουν, πῶς νά ὀμιλοῦν καί νά σιωποῦν, πῶς νά θέτουν τόν ἐαυτό των ὑπό τούς ἀλαζόνας πού δυστυχῶς εὐρίσκονται, ὡς μή ὥφελεν, ἀνάμεσα στό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, καί τούς ταπεινούς, ἀλλά καί πῶς νά ταπεινώνουν μέ εύγενεια καί καλωσύνη, κατά τόν ὄμωνυμόν του ἄγιον, «τήν ὄφρύν καί τήν ἐπαρσιν καί τό ὑπειον θράσος» τοῦ κάθε συγχρόνου Λυαίου, καί γενικῶς ἐγνώριζε πῶς νά εἶναι ἔνας ἀληθινός ποιμήν τοῦ Χριστοῦ. Ἡταν ὁ πραγματικός Πατριάρχης τοῦ Γένους. Τοῦ Γένους τῶν Ὁρθοδόξων Ρωμαίων,

Εἰς τήν ἐποχή μας, κατά τήν ὁποία περισσεύει καί ἀνάμεσά μας ἡ ἐπαρσις καί ἡ κουφότης, ἡ ἀλαζονεία καί ἡ κενότης, ἡ προσωπικότης τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου ἀποτελεῖ ἐγγύησιν καί ὑπόδειγμα διά τό μέλλον, εἰς τόν ὄριζοντα τοῦ ὁποίου φαίνονται μαῦρα καί ἀπειλητικά νέφη. Μέ τήν

προσωπικότητά του δηλώνεται έμφανέστατα ότι ή ιστορία άνήκει είς τούς δυνατούς έν τῇ ἀδυναμίᾳ, είς αύτούς οὶ ὅποῖοι δέν ἐπιδιώκουν νά τούς ἔγγράψῃ ἡ ιστορία εἰς τάς δέλτους της, ἀλλά πού γράφονται μέ ἀνεξίτηλα γράμματα εἰς τήν αἰώνιαν μνήμην τοῦ Θεοῦ καί εἰς τήν μνήμην τοῦ λαοῦ. Ἡμεῖς πάντοτε ὅταν ἀναμιμησκώμεθα τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου ἐνθυμούμεθα τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν: «Μακάριος ὃς ἔχει ἐν Σιών σπέρμα καί οἰκείους ἐν Ἱερουσαλήμ» (Ἡσ. 31, 9).

Ταῦτα παρά τοῦ ἀδελφοῦ ἀγίου Σεβαστείας, τοῦ Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου ἀδελφοῦ π. Βαρθολομαίου, τῶν προλαλησάντων Γέροντος π. Βασιλείου καί Καθηγητοῦ κ. Γιανναρᾶ, καί τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος, ἄγιε Δημητριάδος, τῶν ταπεινῶν μαθητῶν καί τέκνων τοῦ Πρωθιεράρχου Δημητρίου τοῦ Α', καί ὑπό τῆς ἐλαχιστότητός μου ἐσημειώθησαν καί ἀπόψε ἐνταῦθα διά τούς μετέπειτα ἐσομένους, ἐξ ἀγάπης υἱικῆς καί χρέους ἀνεξοφλήτου πρός Αὐτόν κινουμένων, ἵνα μή ἡ Πορεία τοῦ πνευματικοῦ μας Πατρός καί Γέροντος λήθης βυθοῖς καί χρόνου παραδρομή καλυφθῇ, ἀλλά καί εἰς τούς μεγαγενεστέρους καί μετέπειτα χρόνους ἔσεται διηγουμένη καί ἀνευφημουμένη, εἰς αἶνον καί δόξαν τοῦ τρισυποστάτου Θεοῦ ἡμῶν.

Ἄς μοῦ ἐπιτραποῦν, ἐν κατακλεῖδι, καί δύο φράσεις ἀκόμη: Ὁ Πατριάρχης Δημήτριος ἦλθεν ὡς «δῶρον» καί «κειμήλιον Κυρίου» καί προσήχθη εἰς τὰ ἄδυτα τῶν ἀδύτων τῆς ἐσταυρωμένης Πατριαρχικῆς περιωπῆς, καί «ἔξήνθησε τάς ἀρετάς» καί «κατεκάλυψε τά πέρατα» καί ἔγινε «τό λύτρον, ἡ πάντων χαρά, ἡ ἀνάκλησις ἡμῶν», «καταλλαγῆς σημεῖον καί ἀναπλάσεως». Καί ἐπλήρωσεν ἐν εὐγλώττῳ σιωπῇ τήν 23^η νυκτερινήν τῆς 2ας Ὁκτωβρίου τοῦ ἔτους 1990, ἀξίως πολιτευσάμενος, «πᾶσαν τήν οἰκονομίαν» καί κληρονομίαν καί παρακαταθήκην τῶν Πατέρων τοῦ Οίκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Πατριαρχῶν, ιεραποστόλων, κηρύκων, ὁμολογητῶν, ἐγκάτευτῶν καί παντός πνεύματος δικαίου ἐν πίστει τετελειωμένου». Ἠλθε ὁ Πατριάρχης Δημήτριος καί ἐπλήρωσε χαρᾶς καί εὐφροσύνης τάς καρδίας ἡμῶν καί τῶν ἀπανταχοῦ Ὁρθοδόξων. Καί θά μοῦ ἐπιτρέψετε, Γέροντα πάτερ Βασίλειε, νά σᾶς ἐπαναλάβω, ἐπισφραγίζων τὸν λόγον, ἀλληγορικά βεβαίως, γιά τὸν ἀναδειχθέντα «τῇ τῶν πραγμάτων ἀληθείᾳ» «εἰκόνα πραότητος» Πατριάρχην Δημήτριον: «Ψάλλαμε καί ἀπόψε τό ἀπολυτίκιον...γίνεται ἡ ἀπόλυσις...μένουμε ἀναπαυμένοι ἐν εἰρήνῃ γιά τήν ἀλήθεια τῆς ἀγάπης πού «έκκεχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν»...Καί ἡ χαρά δέν τελειώνει...Τό Ἀπολυτίκιον τῆς ἀπολύσεως τοῦ Ἐσπερινοῦ εἶναι ἡ ἀρχή τοῦ Ὁρθου τῆς ἐπομένης... Ζοῦμε ἡδη τήν ἀδιάκοπη συνέχεια μέσα στήν ἀνέσπερη ἡμέρα τῆς Ἑκκλησίας, τήν καινή κτίσι καί πολιτεία, ὅπου τά πάντα πεπλήρωνται φωτός», τοῦ ἰλαροῦ φωτός τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, τοῦ

ἀνεσπέρου καὶ λάμποντος ὑπέρ τόν ἥλιον Φωτός τῆς Ἀναστάσεως «τοῦ δεσπόζοντος τῶν ἐπουρανίων καὶ τῶν ἐπιγείων» (Ἀπολυτίκιον, σσ.8-9). Ἄμήν.

.....